

Despre frumusețea iubirii, rolul bunătății și importanța iertării

Introducere

Acum, în aceste vremuri, destul de tulburi, în condiții de stress, agitație, stare de nervozitate, agresivitate și violență, împrejurări în care nici unul dintre noi nu mai are loc, timp, îngăduință și înțelegere (față) de celălalt, adică față de aproapele și semenul nostru, am considerat ca fiind bine venită abordarea unei asemenea teme, deși ea a fost tratată îndelung și minuțios de mulți Sfinți Părinți ai Bisericii și de către vestiți teologi, deoarece constat faptul că ne aflăm într-o perioadă de mari frământări și permanente crize – care, multe dintre ele se datorează (și) faptului că nu avem răbdare, nădejde și bunătate, că nu avem, mulți dintre noi, o viziune corectă asupra iubirii și iertării – care sunt două virtuți foarte importante, de-a dreptul indispensabile, pentru realizarea unui progres duhovnicesc în viața noastră spirituală. Cunoaștem faptul că pentru spiritualitatea ortodoxă viața duhovnicească este o permanentă mergere înainte, o permanentă epectază către culmile desăvârșirii – care trebuie abordată existențial și trebuie trăită până la ținta ei supremă care este unirea cu Dumnezeu, îndumnezeirea. Această înaintare către desăvârșire nu este doar un urcuș, treptat și uniform, ci poartă permanent în sine caracterul unei lupte încordate în vederea dobândirii asemănării cu Dumnezeu, prin har și lucrare. Viața duhovnicească, după cum o demonstrează experiența marilor Părinți duhovnicești, se desfășoară între adâncurile păcatului și piscurile virtuților. Drumul către virtute trece, obligatoriu și inevitabil, prin podoaba încercărilor duhovnicești, a ispitelor și necazurilor, a „supărărilor fără de voie”, a „pătimirilor fără de voie”. „Pentru aceea, ascetica ortodoxă face din răbdarea, bunătatea și îngăduința acestora o adevărată virtute – fiind socotită a șasea în lista tradițională a virtuților, și este pusă în legătură cu smerenia și iubirea, căci scopul lor fundamental este dobândirea smereniei sau a smeritei cugetări – care duce la adevărata iubire de Dumnezeu și de oameni. Înțelegerea adevăratelor dimensiuni duhovnicești ne apropie de ținta vieții creștine, încercarea de a le evita, eschivarea sau aparentul lor refuz, le înmulțesc, împovărându-ne înaintarea” – mărturisește Părintele Ioan Cristinel Teșu în lucrarea sa: „Virtuțile creștine, cărări spre fericirea veșnică” apărută la Editura „Trinitas” – Iași, 2001. În justificarea acestei concepții, spiritualitatea filocalică dezvoltă o învățătură duhovnicească de o deosebită profunzime – pe care, pe câteva, vom încerca să le scoatem în evidență în rândurile următoare.

O întreagă viață poate nu facem altceva decât să învățăm ce este iertarea. Până și Dumnezeu, Cel Bun și Milostiv, pururea are bunăvoința, dragostea, bunătatea și îngăduința să iubească și să ierte. De ce spun acest lucru, care poate să genereze ori să provoace mirare? Voi da dreptate celui ce-mi va spune că El, Dumnezeu fiind, nu are cum să nu ierte, în mod continuu și permanent sau neîncetat. Dar țin să spun că nu este drept și cinstit să uităm că omul a apărut numai fiindcă Dumnezeu a vrut ca el să apară. Iar perfecțiunea iubirii din sânul Sfintei Treimi nu avea nevoie de iertare. Acolo unde iubirea nu este alterată, degradată și deteriorată, nu este nevoie de iertare. Căci Iubirea iartă doar ceea ce nu este Iubire. Iartă tot ceea ce nu ține de sine, tot ceea ce a ieșit de la sine.

Iertarea, nevoia și necesitatea ei, a apărut odată cu omul

Altfel spus, iertarea, nevoia ei, a apărut odată cu omul. Ființa aceasta, creată din pământ și purtătoare de suflare dumnezeiască, nu poate exista fără iertare. Însăși numele omului este "iertare"... De la prima lui cădere și până la ultima lui suflare, acesta este cuvântul de care atârnă viața, dar mai ales veșnicia lui. Și tot pe el, pe om, spuneam ca învață omul să-l

ierate. Fără om, Dumnezeu ar fi doar Iubire. Dar pentru că există omul, El este Iubire și Iertare. A iertat Dumnezeu atunci când omul a ales pentru prima oară să nu-L mai iubească. Și de atunci totul se concentrează și se rezumă la acest tainic și desăvârșit act al iertării, dezinteresate. Adică al iubirii necondiționate. Omul L-a constrâns și obligat pe Creatorul lui să-l ierte. Altfel nu se putea. Altfel risca să se întoarcă în neființa din care a fost chemat la viață. Iar Dumnezeu, dintr-o iubire nemărginită și nelimitată, a descoperit și iertarea. A primit-o, a acceptat-o și a dăruit-o omului pentru veșnicie. Doar pentru ca acesta să (mai) poată trăi, și nu oricum ci încă veșnic. Nu are rost să ne imaginăm lumea fără iertarea divină. Atunci când S-a hotărât să îl creeze pe om, Domnul Dumnezeu a știut că, oarecum, trebuia să adauge ceva și pentru Sine. De ce? Fiindcă El știa că această creatură și plâsmuire a mâinilor Sale va greși. Cunoștea faptul că omul va părăsi Iubirea Lui și că va cădea. Dar l-a iubit și așa, adică și în aceste condiții, ca un Tată și ca un Părinte, Iubitor, Îndelungrăbdător și Multmilostiv. I-a iubit libertatea care se desprindea din libertatea Lui și care, prin păcat, se îndrepta cu pași repezi spre hăul neantului. Nu l-a creat pentru a-l ține doar pentru Sine. Nu l-a legat de inima Sa și nu l-a obligat să stea în bratele Iubirii Sale. L-a creat și l-a chemat la Sine. L-a iubit, dar nu l-a sufocat cu Iubirea Sa. L-a creat ca să fie al Lui, dar nu ca să-l dețină și posedă ca pe un obiect. Și acest raport, comportament și joc divin al iubirii are și alte valențe! Dumnezeu a creat pe omul ce avea să-L pună pe Cruce pe Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos - Fiul lui Dumnezeu. A creat din iubire această ființă, cu toate că știa că-L va condamna la moarte și încă moarte pe Cruce. Căci, la urma urmelor, Crucea nu este un incident sau accident, nu este ceva hotarat de om. De aceea și vorbim de nebunia celor ce nu iubesc Sfânta Cruce! De ce? Pentru că Sfânta Treime a privit Crucea atunci când a zidit pe om! Și, luând cu mâinile Sale țărâna din țărână, a făcut omului mâinile care-l vor pironi pe Iisus Hristos pe Cruce. Și făcându-i gura, a știut că doar în acest mod va putea omul să strige "Răstignește-L!"

Dar, cum totul este la Dumnezeu Iubire, atunci El a mers până la capăt cu actul creării omului. Nu zic că s-ar fi modificat ceva la Cel Atotputernic! Doar că Iubirea învață, cu multă și îndelungă răbdare, să ierte. Nu ne cere nimic în schimb. Nu vrea nimic pentru Sine. Iubirea era (este și va fi) absolută și desăvârșită între Persoanele Sfintei Treimi. Omul ar fi putut prea bine să lipsească încă o veșnicie de acum încolo. Dar Dumnezeu a vrut alături o ființă care să iubească cu Iubirea Sa. A dorit să mai existe cineva aproape ca și El! Să simtă ceea ce simte El. Să iubească așa cum iubește El. Să îmbrățișeze bucuria deplină așa după cum și El o îmbrățișează... Și ar mai fi ceva... să ierte așa cum doar El știe a ierta! Iertarea a apărut doar pentru că, altfel, omul ar fi murit fără ea. Dumnezeu Se oferă și în acest caz. Da, absolut tot. Însă, din nou, nu atentează la libertatea omului. Căci acesta se usucă și se vestejește, din punct de vedere sufletesc, se întunecă și abia mai trăiește fără această iertare. Dar, în prea multe cazuri, omul, din păcate, nu caută iertarea. Nu mai simte nevoia, eficiența și importanța ei. Iar Dumnezeu nu are ce face. Voința și puterea divină se opresc acolo unde începe libertatea umană. Aici doar omul singur este stăpân absolut. El poruncește iar Dumnezeu respectă. Cu sfințenie și pentru veșnicie. Deoarece El nu poate și nici nu are pentru ce să-Și ceară iertare. El doar iubește. În mod deplin, desăvârșit și necondiționat. Iar Iubirea niciodată nu are nevoie de iertare. Căci nu greșește, cu atât mai puțin, nu păcătuiește, ca noi, oamenii. Nu cade și nici nu rănește. Doar se dăruiește în mod plăpând, suav și tot mai deplin. Ea este Lumina, iar aceasta nu are cum să greșască ori să păcătuiască. Ea este Adevărul care nu poate să cadă. Ea este Viața, iar Viața este Dumnezeu. Numai Iubire...

Dumnezeu nu ne oferă iertarea Sa precum un despot ascuns în ceruri, inaccesibil, inabordabil și de nepătruns. Nu ne-a tratat și privit niciodată de Sus, de la distanță. Ci încă din prima clipă și primul moment S-a uitat în ochii noștri. A suflat duh de viață în noi și/ de atunci încoace, El suflă și răsuflă lângă noi. O clipă de ne-ar fi părăsit, ne-ar fi înghițit neantul. Ne ține în mâna Sa dreaptă, chiar dacă această mână a Lui, din cauza aceleiași libertăți a omului,

este condamnată să se întindă până în iad... Tot ca să-l țină și susțină pe omul care a ales să nu fie iertat. Nu că nu ar dori Dumnezeu, ci pentru că el nu a vrut ca Dumnezeu să vrea! Aici, în aceste împrejurări, omul hotărăște voia Domnului! Omul vrea sau nu vrea să iubească și să fie iubit, să ierte și să fie iertat. Iar Dumnezeu Se supune. Nu are nimic a reproșa cuiva. Nici măcar omului... îl respectă și Se respectă. Este riscul rănirii unei Iubiri care, după cum am mai spus, nu avea nevoie de om. Și este riscul deja împlinit ca Iubirea să ajungă în iad. De ce? Pentru că omul a dus-o acolo. A târât-o după sine cu lanțurile libertății sale prost înțelese. Căci Dumnezeu S-a pogorât printre oameni. S-a făcut Om. Iisus Hristos însuși a venit să caute pe om. Să-i arate în inima sa locul în care se află iertarea. Dorința de a fi iertat. Să-i arate tocmai ce înseamnă să fii om. Vine să respecte voința omului până la capăt, dar să-i arate din nou și ceea ce vrea Dumnezeu. Să-i reamintească existența Iubirii. Să-l invite la libertatea cea adevărată. La propria libertate! S-a coborât ca să-l ridice...

Dumnezeu S-a făcut Om ca omul să devină, să ajungă dumnezeu. Dar pentru toate acestea era din nou nevoie de iertare; înapoi era iadul, cu toată ura lui. Iar în inima omului se cădea, se cuvenea să fie din nou raiul iertării și al Iubirii. "Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri..." Dumnezeu ascultă de om. îl urmează. Iartă după cum el iartă. Căci a coborât printre noi și a rămas extrem de singur. El și Crucea pe care a văzut-o în ochii primului om creat. Și atunci a căutat ca măcar oamenii, în toată durerea și uitarea lor, să se apropie unii de alții. Să se ierte reciproc. Iisus Hristos S-a uitat pe Sine din nou. Nu a cerut nimic pentru Sine. Dar a îndrăznit să ceară pentru omul cel de lângă om. Căci pe el îl văd. Pentru cel de alături nu este nevoie de ochii sufletului. Îl ating și mă atinge îl văd și mă vede, îl întâlnesc și mă întâlnește. Însă, dincolo de toate, îl întristez și, inevitabil, mă întristează! Îi greșesc și îmi greșește. Domnul nostru Iisus Hristos nu este un idealist. Nu Se hrănește cu vise imposibile. Știe că omul este supus greșelii, corupției și bolii. Că rănirea aproapelui este prea des chiar un mod de a fi. Nu S-a mințit și nu ne-a mințit. Nici nu a spus: "Și ne iartă greșelile noastre precum și Iisus Hristos ne iartă pe noi..." Nu ar fi drept! Ci a lăsat absolut totul în mâinile noastre! Sunt iertat dacă iert. Dumnezeu mă iartă dacă eu îl iert pe celălalt. Altfel nici că se poate! Cel ce a stat pe nedrept pe Sfânta Cruce nu cere nimic în schimb. Nu vrea mulțumiri și recunoștințe. Nu cerșește și nu pretinde, în schimb, cuvinte de laudă. Nu face din acestea o condiție a fericirii și a mântuirii noastre! Se gândește doar la noi. Se lasă pe Sine la discreția noastră. Se retrage cu multă smerenie. Lasă mântuirea celuilalt în mâinile mele! Și a mea în mâinile celuilalt! Iar El va face după cum hotărâm noi. Nu ne cere să murim pe Crucea Lui. Dar ne cere să omorâm egoismul nostru pe Crucea proprie! Ne cere să nu ne comportăm ca (și) cei ce L-au răstignit pe Cruce. Nu ne cere să pătimim până la sânge. Dar ne cere să iertăm din toată inima. Și, din păcate, tocmai aceasta ne este uneori cu mult mai greu... Nici nu a zis: "Iubiți-Mă așa cum și Eu v-am iubit pe voi!"... Iubirea nu bruschează, nu se comportă cu asprime ori cu violență. Nu ne cere și nu ne obligă. Ci spune doar atât: "Să vă iubiți unii pe alții așa cum Eu v-am iubit pe voi!" Ne-a arătat și ne-a învățat cum se iubește. Ne-a învățat că Tatăl atât de mult ne-a iubit, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat Crucii, L-a dat patimilor, judecății și morții. Și atât! Apoi Se retrage smerit undeva, în umbra noastră, înapoia inimilor noastre. Și nici nu a lăsat multe porunci. Ci numai una: a iubirii reciproce. Și nu a pus multe condiții mântuirii noastre. Ci numai una: a iertării reciproce. O poruncă ca o rugăminte, ca o dorință născută din prea multă iubire. Și o condiție ca un sfat și un îndemn părintesc, ca o mângâiere suavă peste mult prea împietritele noastre inimi.

Spun unii Sfinți Părinți ai Bisericii că Iisus Hristos ne iubește nu doar cu o iubire enormă, nemărginită, nelimitată și necondiționată. Nu se mulțumesc cu acest termen. Și afirmă ori susțin că ne dorește cu o iubire ne bună! Exact acesta este termenul! Cu acea iubire care nu precupește absolut nimic pentru a câștiga atenția și încrederea celui iubit. Căruia i-a oferit universul și cosmosul întreg cu toată splendoarea lui, începând de la cel mai mic

gândăcel și până la imensele galaxii ce ne înconjoară. Dar văzând indiferența și nerecunoștința omului, S-a așezat de bună voie pe Cruce și a rămas acolo în chip tainic, cu brațele larg deschise până la sfârșitul veacurilor. Așteptând, implorând și dorind cu o ne bună dragoste pe om, inima lui, dăruirea și generozitatea sau noblețea spirituală a lui. Iar pe Crucea aceasta Iisus Hristos a spus: "Părinte, iartă-le lor, ca nu știu ce fac!" A înțeles, într-un final, că iertarea între și dintre oameni este probabil cea mai grea îndatorire pe care le-a lăsat-o. El nu a vrut să fie stfel. Parcă nici nu a știut că ființa aceasta creată de El nu va ierta exact după chipul și asemănarea Celui ce a iertat pe om chiar și înainte ca acesta să-I greșească. De aceea nici nu ne-a împovărat cu multe porunci... Doar una și este prea destul omului: să ierte orice și oricât din iubire. Iar omul nu a iertat. Nici măcar pe Iisus Hristos! Deși, paradoxal, El nici măcar nu i greșise cu nimic. Însă omul, din reaua lui credință și obișnuință, L-a condamnat, L-a trimis pe Cruce. Iar Domnului nu I-a rămas decât să-I ceară Tatălui să-l ierte. Oricum, dincolo de acea condiție ce aducea iertarea peste oameni doar dacă ne iertăm reciproc. Nu vrea să moară înainte de a aduce peste oameni ștergerea unei vini absolute: aceea de a-L ucide pe Cel ce a venit să ne dea viață. Dar și de vina de a nu primi Iubirea și iertarea Lui, vina de a-I provoca prea multă suferință și întristare..

Atunci când nu iubești, într-adevăr nu știi ce faci. Nu înțelegi rostul, rolul și locul propriei existențe și nu realizezi consecințele faptelor tale. Nu faci decât să-ți ignori propriul suflet și să anulezi legătura de apropiere iubitoare cu Dumnezeu și cu aproapele. Dacă omul ar fi dorit să-și ceară iertare, istoria omenirii ar fi fost cu totul alta. Adam și Eva n-ar fi pierdut raiul, deoarece Dumnezeu era dispus să ierte pe oricine, orice și oricât. Nu mâncarea din pomul oprit i-a scos din rai, ci faptul că n-au recunoscut fapta și greșeala comisă și nu au cerut iertare Domnului! Și nici măcar ei, în mod reciproc nu s-au iertat, ci s-au acuzat și invinuit unul pe altul și amândoi pe diavol. Iar pe lângă toate, Adam L-a învinuit și pe Dumnezeu! Un simplu: "Da, am greșit, Te rugăm, Iarta-ne!" ar fi adus istoria la momentul anterior căderii, scăderii și decăderii. Însă aceasta formulă dumnezeiască a lipsit... Și această lipsă L-a condamnat pe Iisus Hristos la Cruce. Căci Fiul Omului oricum ar fi venit printre oameni. Oricum S-ar fi intrupat. Dar suferința Crucii numai omul a hotărât-o. Dacă ar fi cerut iertarea divină, Iisus Hristos n-ar fi fost obligat să pătimească. Ar fi venit doar să ne iubească deplin și desăvârșit, să ne desăvârșească în iubirea Sa. Dar așa, a pățimit tocmai pentru rănilor provocate ființei noastre de moartea născută din neiertare...

Însă omul a căzut și decăzut. A murit. A ajuns în iadul în care nu mai există iubire. În starea în care nu mai știe să-și ceară iertare. Sufletul se împietrise în starea inițială, a lui Adam celui căzut. Așa se face că Iisus Hristos Se pogoară la iad pentru a-i dăruii omului din nou iertarea. A iertat pe om fără ca acesta să fi cerut și, totodată, l-a chemat la iertare. Și pentru toate, repet, a pus o condiție simplă, la îndemâna oricui: să ierte pe cel de lângă el. Lui să-i ceară ceea ce lui Dumnezeu ar trebui să-I ceară... A iubi înseamnă a ierta. Nu are rost să ne amăgim că în alt fel stau lucrurile. Cunoștem oameni care sunt capabili să ierte absolut orice, mai puțin o singură iertare... Însă cel ce iartă cu măsură, acela se minte pe sine însuși. Căci nu va fi iertat cu nicio măsură. Și poate că va reuși să mintă pe cei din jurul său. Dar nu și pe Iisus Hristos! Cel ce a oferit totul nu acceptă jumătăți de măsură. Măcar în singura poruncă pe care ne-a lăsat-o! Acceptă să nu știm a ne dăruii absolut tot ce avem celor ce nu au. Acceptă să ne fie greu a-L mărturisi în orice moment și clipă a existenței noastre. Permite și îngăduie să ne mai eschivăm de la datoria de a-I dăruii fiecare gând și fiecare faptă ce ne caracterizează. Mai trece cu vederea faptul ca postim de formă și că mergem la Sfânta Liturghie doar după ce ne-am luptat cu propria necredință. Dar neiertarea tuturor, fără condiție și fără zăbavă, aceasta n-o înțelege și n-o poate accepta. Căci, am mai spus, este semn al ne iubirii. Iar El este doar Iubire!

F.M. Dostoievski amintește cazul unui nobil rus care făcea oricând apologia iubirii și a jertfei pentru aproapele. Acest nobil iubea până la sublim omenirea în întregul ei. Cel puțin

așa credea! Se contopea cu ea și, măcar verbal, se uita pe sine însuși în această ideală iubire. Însă nu-l putea privi în ochi pe cel de lângă el! Iubea omul în general, dar ura omul în sine, în particular. Și ce este inima celui ce iubește o idee, teoretică și abstractă, dar urăște sau doar nu acceptă fie și măcar o singură persoană? A ierta înseamnă a iubi, fără interes, condiții și jumătăți de măsură. Căci nu poți iubi fără să ierți. Iubirea aproapelui merge până la uitarea sinelui. Merge până la inima lui. Până la a fi o singură inimă. Și acolo unde două sau trei inimi se unesc, acolo se vor auzi și se vor simți bătăile inimii lui Iisus Hristos...

Întrebat fiind cine este aproapele nostru, Domnul nostru Iisus Hristos nu a dat nici un nume. Nici măcar pe Sine nu S-a numit, cu toate că așa ar fi fost normal. Pilda Samaritanului milostiv nu ne lămurește complet. Ne lasă fericirea de a da noi nume celui căzut printre tâlhari, celui pe care l-am vindecat cu iubirea noastră. Un singur Nume contează și doar o singură faptă: Numele lui Iisus Hristos și iubirea aproapelui. Iertarea ce vine de la El și iertarea ce vine de la aproapele. Fiindcă cel căzut între tâlhari se va mântui și ne va mântui doar pentru că cineva, oricare dintre noi, l-a considerat aproapele lui. Astfel el îi va ierta pe tâlhari și va cobori peste noi iertarea lui Iisus Hristos doar fiindcă noi am iubit și am căutat să fim iubiți. Așadar, iertarea ne învață să iubim. Și să fim iubiți de Mântuitorul și Răscumpărătorul nostru Iisus Hristos. O învățăm cu răbdare și cu multă suferință. Rupem din noi. Sfășiem și mușcăm acea parte din eu-ul propriu ce refuză să ierte și să uite. Căci nu-L vom putea iubi pe Iisus Hristos dacă există în această lume fie și un singur om pe care nu l-am iertat exact ca (și) pe noi înșine. Iisus Hristos nu urăște absolut pe nimeni. Nici măcar pe diavol. Iar în iad vor merge nu cei ce n-au fost iertați de către Iisus Hristos, ci aceia care n-au iertat pe Iisus Hristos Cel din inima aproapelui. Nu există ținare de minte a răului la Iisus Hristos. El nu-Și amintește răul, așa cum nici soarele nu are umbră. Doar omul, atunci când va fi în fața Lui, își va aminti de răul din sine însuși. Și singur se va condamna la iad. La suferință. Și atunci va fi uitat că există cuvântul "iertare". Va lipsi din inima lui acest cuvânt. Iar aceasta îi va provoca multă durere, regret și suferință însă nu va ști de ce... Prin urmare, este timpul, vremea și momentul să învățăm iertarea. Cu răbdare și cu credință. Totul este în mâinile lui Iisus Hristos. A sosit ceasul să ne apropiem de El și de aproapele nostru. Altfel totul este inutil. Și mult prea banal. Mult prea ne semnificativ și insignifiant...

Despre iertare, îngăduință și iertare din punct de vedere psihologic, social și comunitar

În altă ordine de idei, dorim să remarcăm și să subliniem faptul că nimeni nu este scutit de rănilor provocate de frustrări, de deziluzii, dezamăgiri, supărări, de tot felul de preocupări, de răni datorate iubirii, de trădări etc. așa de pildă, apar conflicte în cadrul cuplurilor, a familiilor, între persoanele divorțate, între patroni și angajați, între prieteni, între vecini și între națiuni. Toți avem nevoie de a ierta și de a fi iertați în anumite momente, pentru a restabili pacea și relațiile cu ceilalți și pentru a putea să trăim împreună. Pentru a înțelege importanța iertării, să încercăm să ne imaginăm ce s-ar întâmpla dacă nu am ierta. Există patru scenarii posibile:

1 Să nu continuăm, în noi înșine și în relație cu ceilalți, cu nedreptățile care ne-au lovit: Atunci când este lovită integritatea fizică, morală sau spirituală a unei persoane, o parte din ființa acesteia este atinsă, însemnată, aproape murdărită sau "violată", ca și cum răutatea celui care a lovit îi atinge eu-l intim. Psihologii arată că, datorită unui proces mai mult sau mai puțin conștient, persoana lovită tinde să îl imite pe cel care a rănit-o, ca și cum ar fi "contaminată de un virus contagios", lezând atât persoana care a rănit-o, cât și pe sine și pe ceilalți. Imitarea agresorului este un mecanism foarte cunoscut în psihologie. Datorită unui

instinct de supraviețuire, victima se identifică cu agresorul. În terapia familială se constată că, în situații de stres, copiii tind să realizeze comportamente analoge cu cele ale părinților.

De aceea iertarea nu se limitează doar la a nu te răzbuna, ci presupune curajul de a merge la rădăcinile tendințelor agresive. Predispoziția spre ostilitate și spre dominarea celorlalți riscă să se transmită din generație în generație, în cadrul familiei sau a culturii, doar iertarea putând întrerupe aceste reacții în lanț, oprind gesturile repetate de răzbunare și transformându-le în gesturi creatoare de viață.

2 Să ne consolăm și să nu trăim cu resentimentele: Multe dintre reacțiile emoționale disproporționate sunt doar reactivarea unei răni nevindecate din trecut. Studii recente referitoare la efectul pe termen lung al divorțului au arătat că, în special femeile, continuă să aibă puternice resentimente față de fostul soț, chiar și după 15 ani de la divorț. Resentimentele consumă multă energie și duc la creșterea stresului. Apar reacții de apărare față de orice atac, real sau imaginar, și o stare de permanentă activare. De exemplu, cineva care a fost în copilărie dominat și umilit va încerca din toate puterile să nu se mai lase dominat și va avea permanent tendința de a se apăra, iar uneori va fi stare să inventeze comploturi împotriva lui. Doar vindecarea în profunzime pe care o dă iertarea poate remite această tensiune interioară. S-a arătat că la originea multor boli psihosomatice sau a problemelor sistemului imunitar stă tensiunea psihică datorată resentimentelor.

3 Să nu fim ranchiunoși și să nu ne răzbunăm: Răzbunarea este cel mai instinctiv și spontan răspuns în urma unei nedreptăți. Dacă văd că persoana care i-a lovit este umilită și suferă, unele persoane, simt o plăcere narcisistă, “*un balsam momentan*” pe rănilor și pentru suferința personală. Cel rănit simte că nu este singurul căruia i s-a întâmplat o nedreptate sau o nenorocire. Cu ce preț însă? Instinctul de răzbunare îl face orb pe cel care se lasă condus de el. Cum poți calcula valoarea exactă a suferinței, pentru a-l face să sufere pe cel care te-a rănit la fel de mult? Atunci când se instalează un climat în care cei loviți vor să se răzbune, aceasta are efect și asupra mediului, de exemplu, dacă între soți apare o astfel de atitudine, suferă și copiii. Acest lucru nu este valabil însă doar pentru relațiile familiale, ci și pentru relațiile de muncă. Dacă apare un astfel de conflict între două persoane la un loc de muncă, atmosfera devine dificil de suportat, se dezvoltă o atmosferă de suspiciune și neîncredere, eficiența muncii scade etc. Este de importanță capitală să existe o atitudine de iertare reciprocă între persoanele care reprezintă autoritatea și ca acestea să nu se lase antrenate de spiritul de răzbunare, căci altfel, la nivelul subalternilor, conflictul va fi amplificat și va putea deveni incontrollabil. Satisfacția pe care o dă răzbunarea este de scurtă durată și nu compensează efectele negative pe care aceasta le produce în relațiile dintre oameni. Mai mult, răzbunarea duce la apariția unor reacții violente în lanț, dificil de întrerupt. Obsesia răzbunării nu duce la vindecarea răni, ci la acutizarea ei.

4 Să nu rămânem ancorați și legați în și de trecut: Persoana care nu vrea sau nu poate ierta are dificultăți în a trăi în prezent. Se agață de trecut și de aceea risipește clipa prezentă și își blochează viitorul. Astfel de probleme apar datorită morții sau separării de o persoană dragă. Iertarea este o etapă importantă, chiar decisivă, pentru a trece la etapa următoare, în care se recuperează tot ce am învățat și iubit la cealaltă persoană. **Înainte de a învăța** cum să iertăm trebuie să renunțăm la anumite idei false și ipocrite despre iertare. De aceea, trebuie să trăim într-o cultură autentic creștină în care anumite valori, datorită lipsei de discernământ, sunt contaminate, din păcate, de tot felul de interpretări “*folclorice*”. Însă cunoscând aceste mituri, putem să evităm să intrăm într-un cerc vicios la nivel psihologic și spiritual, care face loc doar apariției descurajării, nedreptăților, iluziilor, trădării propriului eu și blocării creșterii umane și spirituale.

Câteva referințe din învățătura Sfântului Cuvios Nicodim Aghioritul despre iertare

În penultima parte a acestui material, vom enunța și enumera câteva din principiile și învățăturile sfântului Nicodim Aghioritul despre iertarea păcatelor, care, potrivit învățaturii Sfântului Cuvios Nicodim, patru semne, unul mai mare decât celelalte, și anume:

Primul semn: când omul urăște păcatul din toată inima atunci când și-l amintește și se teme să nu cadă iar, se teme chiar să simtă o oarecare plăcere și chemare către el.

Al doilea semn, mai mare decât primul, este atunci când omul își amintește de păcate fără patimă, adică fără plăcere, întristare sau ură.

Al treilea semn, mai mare decât acesta, este atunci când cineva își amintește păcatele și se bucură și dă slavă lui Dumnezeu pentru mulțimea virtuților dobândite din pricina păcatelor sale prin harul dumnezeiesc și prin pocăință.

Al patrulea semn, cel mai mare dintre toate, este atunci când omul își scoate din inimă toate gândurile pătimase și când le uită cu desăvârșire, încât niciodată nu-l mai pot ispiti.

Despre primul semn a scris Sfântul Vasile cel Mare. Întrebat cum află sufletul că Dumnezeu i-a iertat păcatele, a spus: „Sufletul o va cunoaște, dacă cel pocăit va avea dispoziția celui ce a zis: Am urât nedreptatea și m-am scârbit de ea”. Același răspuns l-a dat și awa Isaac, întrebat fiind despre același lucru. El a răspuns că un om înțelege că i-au fost iertate greșelile „atunci când simte în sufletul său că le urăște cu desăvârșire, din toată inima” (Cuvântul 84).

Despre cel de-al doilea semn ne încredințăm Sfântul Nichita Iracliteanul Serreul. Comentând Cuvântul la Paște al Sfântului Grigore Teologul care spune: „Chiar dacă rămâi în urma celorlalți ucenici, ca Apostolul Toma ...să crezi măcar atunci când vezi semnele piroanelor”, Sfântul Nichita scrie: „Dacă nu le crezi pe acestea, atunci să crezi luându-te după amintirea nepătimașă a vechilor păcate întipărită în minte. Atunci să știi că a înviat în tine cuvântul virtuții. Iar amintirea nepătimașă este întipărirea celor întâmplate, fără plăcere sau durere, când aducerea aminte a rănilor nu mai doare din pricina nepătimirii la care ai ajuns. Cel ce nu are această nepătimire, nu va crede că ar putea avea-o celălalt, întocmai ca Toma. Amintirile păcatelor sunt urmele cuielor, iar păcatele sunt cuiile care-i străpung pe cei ce cad în ele. Când, așadar, vei putea să ți le amintești fără patimă, atunci să știi că în tine a înviat un asemenea cuvânt”.

Al treilea semn îl găsim în Lavsaicon, în viața lui Macarie cel Tânăr. Întrebat dacă simte durere când își amintește de uciderea fără voie a unui om când era tânăr, a răspuns că nu, ci dimpotrivă, că se bucură, nu pentru păcatul propriu-zis al uciderii, ci pentru că acesta i-a devenit pricină de pocăință și de dobândire a unei mulțimi de virtuți. A răspuns de asemenea că slăvește și mulțumește bunătății lui Dumnezeu care schimbă în bune cele ce uneori, prin firea lor, sunt rele; așa cum a schimbat și omorul făptuit de Moise în Egipt, făcându-l pricină a binelui, căci Moise, plecând din cauza lui în pustie, s-a învrednicit a-L vedea pe Dumnezeu. De aceea a spus Sfântul Apostol Pavel: „Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce-L iubesc” (Romani 8,28). Comentând cu înțelepciune acest verset, Fericitul Augustin a spus că de multe ori și viciile și păcatele îi ajută pe cei ce-L iubesc pe Dumnezeu să ajungă la virtute: „Cei scriși în cartea vieții nu pot fi nimiciviți. Toate se întorc pentru ei în bine, chiar și păcatele” (Rugăciunea 28).

Despre al patrulea semn ne vorbește Sfântul Teodor al Edesei în Una sută Capete Folositoare (11) : „Toate câte le-am făcut în chip pătimas ne chinuiesc sufletul prin amintirea lor. Când, însă, gândurile pătimase vor dispărea cu totul din sufletul nostru și nu-l vor mai ispiti, atunci apare semnul că ni s-au iertat păcatele de dinainte”. La fel spune și Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Profeți mincinoși sunt gândurile care ne arată păcatele ca fiind mici și

care profetesc că ni s-au și iertat. Aceste gânduri sunt ca niște lupi prădători îmbrăcați în piei de oaie și îi cunoaștem după roade. Câtă vreme mintea noastră este tulburată de patimi, ne dovedește că n-am primit iertarea deplină, că n-am arătat roade vrednice de pocăință; rodul pocăinței este nepătimirea sufletului; nepătimirea este ștergerea păcatului...” (La Evangelhia după Matei, cap.7) Vezi, frate, cum se dobândește pocăința adevărată? Vezi cu ce ostenești, cu ce nevoițe și sânge se câștigă iertarea adevărată a păcatelor? Cum spui tu „lasă să fac păcate, că tot mă spovedesc și mă căiesc pe urmă” ca și cum pocăința ar fi un lucru atât de ușor? De aceea, de acum înainte ia aminte, pentru dragostea lui Dumnezeu, iar când cel rău te trage la vreun păcat, în loc să-ți ușurezi căderea spunând „mă voi spovedi și mă voi pocăi”, să-ți faci sufletul o cetate nebiruită zicând „cine știe dacă mă spovedesc cu adevărat bine? Cine știe dacă păcatul pe care mă gândesc să-l fac nu va fi și ultimul și dacă Dumnezeu nu-l va mai îngădui și nu mi-l va mai ierta? Cine știe dacă nu va tăia frânghia răbdării Sale lăsându-mă să cad în pierzanie? Cine știe dacă Dumnezeu îmi va da harisma pocăinței celei adevărate, harismă pe care n-a dat-o atâtor altor păcătoși asemenea mie care ard acum în iad? Cine știe, poate și eu, care m-am obișnuit să nu mă mai tem de Dumnezeu, mă voi deda treptat unei vieți nerușinate și voi cădea în deznădejdea cea mai mare”? „Inima înțeleptului cugetă la spusa înțeleaptă” (înțelepciunea lui Iisus Sirah 3,29). Tu, dacă ești cugetat și înțelept în inima ta, nu-ți mai primejdui mântuirea nădăjduind la o mărturisire ce nu va avea roade și la o falsă pocăință și, deși poți să-ți legi mântuirea de o frânghie puternică și să fii salvat, tu vrei s-o legi de un fir putred care, de se va rupe, te va arunca într-o mare de foc în care vei arde în vecii vecilor. Frânghia puternică este abținerea de la făptuirea păcatului, lupta de a-ți smulge din inimă pornirile cele rele prin străpungerea inimii, dobândirea adevăratei pocăințe și iertări a păcatelor, prin practicarea virtuților și prin lucrarea poruncilor lui Dumnezeu. A nu te opri de la păcat înseamnă a te lăsa pur și simplu înghițit de el și aceasta te arată cu totul lipsit de minte deoarece, cu bună știință faci un rău fără margini, spunându-ți că stă în puterea ta ceea ce stă doar în puterea lui Dumnezeu; tu îți stabilești singur când să te pocăiești și când să primești ajutor de la Dumnezeu ca să te pocăiești cu vrednicie; aceasta ca și când Dumnezeu ar fi prietenul păcătoșilor și nu cel mai mare și cel mai de temut dușman al lor; de parcă n-ar fi El Cel ce urăște de moarte orice păcat.

Cum interpretăm „cazi și ridică-te”. Să nu te înșele, frate, gândul care-ți spune așa: iată, Sfinții Părinți zic „cazi și ridică-te”, adică, de câte ori vei cădea, ridică-te și vei fi mântuit. Asta să fie pocăința, să cazi, să te scoli și iarăși să cazi? Rătăcitor și rău este felul acesta de a le răstălmăci zicala, pentru că Părinții au spus-o ca să scoată din oameni teama de deznădejde și nu ca să-o facă să păcătuiască cu speranța că, mărturisindu-se și pocăindu-se, oricum vor fi iertați. Departe de tine un asemenea gând! De aceea explică Sfântul Isaac: „Curajul pe care Sfinții Părinți au voit a ni-l da prin dumnezeieștile lor scrieri ...nu trebuie să ne fie ajutor pentru păcat. Ca să avem nădejde în pocăință s-au gândit ei să fure din mintea noastră teama de deznădejde” (Cuvântul 70). Apoi Sfinții Părinți ai Bisericii au spus „cazi și ridică-te” și nu „ridică-te și cazi”, cum pe dos înțelegi tu. Este o mare diferență între una și cealaltă. Să cazi și te scoli și apoi, după ce te ridici de jos să cazi din nou, nu este și nici nu se numește pocăință, cum o numești tu, ci este și se numește așa cum o numește Sfântul Apostol Petru „Câinele la vărsătura lui se ‘ntoarce și sacroafa spălată se tăvăleşte în mocirlă” (II Petru 2,22).

Adevăratul înțeles al zicalei părinților este acesta: omul trebuie să se țină, cu toată puterea, departe de păcat și să se păzească să nu cadă. Dacă, totuși, cade, dar din slăbiciune omenească și nu pentru că așa a vrut, nu trebuie să deznădăjduiască, ci să se ridice imediat, să-și mărturisească păcatul și să se pocăiască sincer fără a mai pierde nici un ceas. Pentru că zice Sfântul Ioan Scărarul: „Este propriu îngerilor să nu cadă. Ba poate nici să poată cădea, cum zic unii. Dar oamenilor le este propriu să cadă și să se ridice iarăși de câte ori s-ar întâmpla aceasta. Numai dracilor le este propriu .ca odată căzuți să nu se mai ridice niciodată”

(Cuvântul 4,27 despre Ascultare). De aceea și tu, frate, dacă ai căzut din pricina necazurilor sau a slăbiciunii, nu te lăsa înșelat spunându-ți: am mai căzut și altă dată, mai cad și acum, ce înseamnă un păcat mai mult? Am mai căzut o dată în mocirlă, dar nu-i nimic, mă duc să mă spovedesc, mă pocăiesc pentru toate și apoi mă depărtez de păcat. Pentru numele Domnului, frate, nu asculta! E limpede ca lumina zilei că vine de la diavolul care caută să te piardă. Dacă ai păcătuit odată, n-o mai face și a doua oară, nu zăbovi și nu mai răbda să te vezi în mocirlă, ci fă, cum zice Scriptura: „Nu întârzia să te întorci la Domnul și nu amâna de pe o zi pe alta” (înțelepciunea lui Iisus Sirah 5,7). Scoală și du-te la duhovnic să te spovedești, căci, cu cât rana este mai proaspătă, cu atât mai ușor se vindecă și cu cât se învechește, cu atât mai greu se tămăduiește, cum spune Sfântul Ioan Scărarul: „Rana ta este ușor de tămăduit cât este încă proaspătă și caldă. Dar cele învechite, neîngrijite și învârtoșate, sunt greu de vindecate...” (Cuvântul 5,123, Despre Pocăință).

Dacă nu găsești timp acum pentru spovedanie, arată-I lui Dumnezeu că te căiești fără a mai aștepta vremea spovedaniei și străduiește-te să te împaci cu El dovedind străpungere și zdrobirea inimii și arătându-I că te căiești cât poți. Nu dormi nici o noapte mulțumit dacă n-ai căzut în fața Lui și nu I-ai cerut iertare spunându-I cât de tare te căiești, aceasta până ce vei merge la duhovnic. Este o îndrăzneală de neiertat să n-o faci știind că oricând ești osândit la moarte, să stai chiar și o clipă într-un păcat de moarte și să atârni de o ață, care este viața ta, deasupra adâncului tuturor relelor, adică deasupra iadului. Ah, nefericite, tu nu stai doar o clipă cu păcatul nemărturisit, ci stai luni și cine știe cât timp. Ca să te mărturisești și să scapi de o asemenea primejdie tu aștepti Paștele sau Ziua Apostolilor sau Crăciunul, jucând, râzând sau dormind fără nici o grijă, ca și când nu ți-ai fi rănit sufletul cugetător și nemuritor, ci un tăciune lipsit de simțire.

Despre iertarea păcatelor prin Sfânta Taină a Spovedaniei – care devine, astfel, Poarta Cerului

Ca o încununare a celor spuse până aici, dorim să vorbim puțin, acum, în ultima parte a acestui material despre iertare în Biserică, despre felul în care ea se poate obține cu ajutorul sfintei noastre Biserici, prin Sfânta Taină a Spovedaniei, special instituită, în rândul celor șapte taine ale Bisericii, pentru așa ceva, cât și de cel care poate săvârși acest lucru, cu alte cuvinte, este vorba de Preotul, instituit de Mântuitorul nostru Iisus Hristos în viața Bisericii prin Sfinții Apostoli, care are misiunea de a sfinți prin Sfintele Taine și Ierurgii, de a învăța prin cuvânt și prin exemplul personal, și de a sluji în Biserică și în tot locul lui Dumnezeu și oamenilor. De a învăța despre Dumnezeu că există, că este Creatorul lumii, că este Creatorul nostru, al tuturor, că și noi, fiii Lui, suntem între noi frați. Că Dumnezeu creându-ne nu ne-a lăsat în părăsire, că veghează asupra noastră a tuturor, așa cum spune Domnul nostru Iisus Hristos, că nici un fir din părul capului nu cade fără știrea lui Dumnezeu. Dumnezeu veghează asupra destinelor noastre în cele mai mici amănunte, iar preotul este cel care trebuie să dea mărturie despre Dumnezeu în fața noastră, a oamenilor, și care trebuie să dea mărturie lui Dumnezeu despre noi. Nouă ne dă mărturie despre Dumnezeu, iar lui Dumnezeu îi dă mărturie despre noi. Pentru că preotul are misiunea de a conduce viața sufletească a credincioșilor care i s-au încredințat lui. El răspunde în fața lui Dumnezeu de credincioșii ce i s-au încredințat.

Preotul este duhovnic, Părinte duhovnicesc. Mare taină este taina duhovniciei. Fără îndoială și celelalte sunt tot atât de mari. Fiindcă prin Botez preotul ne introduce în creștinism, în casa lui Dumnezeu. Preotul ne sfințește apoi toate evenimentele vieții și Îl aduce pe Iisus Hristos în viața fiecăruia, prin Sfânta Împărtășanie. Preotul sfințește căsătoria și nașterea de prunci. Preotul ne conduce pe ultimul drum, atunci când încheind socotelile cu viața aceasta, pământească ne prezentăm dincolo, în fața lui Dumnezeu. Preotul ne conduce până la ultimul

pas pe lumea aceasta, vremelnică ca și cum ar da mărturie despre noi lui Dumnezeu până în ultima clipă a trecerii dincolo. Și va da, fără îndoială, mărturie despre noi și dincolo. Însă preotul, fiind duhovnic, are misiunea extraordinară, permanentă și tainică de a ne împăca cu Dumnezeu. De a face în așa fel încât slăbiciunile noastre omenești, greșelile noastre omenești, păcatele noastre, să le facă, în virtutea mandatului primit de la Dumnezeu, iertate, și să ne nască din nou. Să ne facă din nou curați, așa cum am fost înainte, prin iertarea pe care ne-o dă după mărturisire, prin Sfânta Taină a Spovedaniei. Mare lucru este acesta și mare privilegiu. Eu aș zice că este cel mai mare privilegiu care s-a dat vreodată oamenilor. Acesta ca oamenilor să li se poată șterge trecutul. Gândiți-vă: de câte ori nu facem noi fapte ireversibile și iremediabile, condamnable din punct de vedere moral. Legile civile nu știu ce-i aceea iertare. Legile civile pedepsesc orice călcare de lege. Iată că în creștinism există această posibilitate ca pentru greșelile împotriva normelor morale, prin Părintele duhovnic, să fii iertat și să te împaci cu Dumnezeu. Chiar dacă aici pe pământ trebuie să-ți plătești unele fărâdelegi, că drept este ca pe unele să le plătești dacă le-ai făcut, dar în conștiința ta ai posibilitatea să te știi împăcat cu Dumnezeu, să te știi iertat de ceea ce ai făcut.

Așa se întâmplă miracolul extraordinar al nașterii din nou. Fiindcă acesta este sensul nașterii din nou. Aceasta înseamnă om nou. Mântuitorul Iisus Hristos și Sfântul Apostol Pavel, teologii și preoții în predicile lor vorbesc adesea despre nașterea din nou. Ce este așadar nașterea din nou? Bineînțeles că nu este aceea pe care o înțelegea Nicodim, unul din învățații Legii vechi, care în întâlnirea cu Domnul, Mântuitorul și Stăpânul lumii L-a întrebat: Doamne, cum o să mă pot eu naște din nou, că doar n-o să pot eu intra din nou în pântecele maicii mele? Ei bine, nașterea din nou este nașterea spirituală prin iertarea păcatelor. Devii realmente om nou prin aceea că ți s-a șters tot trecutul. Acest lucru se face prin Preotul duhovnic. Duhovnicul are această putere teribilă și deosebită de a lega și dezlega. Vă dați seama ce înseamnă să dai unui om puterea de a dezlega păcatele, cu convingerea netă și sigură că odată pronunțată de către el dezlegarea, această pronunțare este luată în considerare de Dumnezeu? Și că din lista neagră a lui Dumnezeu ești șters din momentul acela prin cuvintele preotului duhovnic? Este așa, pentru că așa ne-a spus Dumnezeu că este. Și noi credem toți în această misiune iertătoare, extraordinară, teribilă, înnoitoare a preotului prin oficiul său de Părinte duhovnicesc: să știm și că realizăm cu toții ce mare răspundere au. Fiindcă este adevărat că Dumnezeu ne iartă; este adevărat că Dumnezeu ia aminte la pocăința celui care a greșit. Dar trebuie să existe această pocăință. Toate păcatele se iartă, cu o singură condiție: să fie recunoscute ca păcate. Să fie recunoscute ca păcate și să fie căință, regret și părere de rău pentru ele. Toate păcatele se iartă. Există o singură excepție: păcatul împotriva Duhului Sfânt. Așa ne spune Mântuitorul Iisus Hristos. Este vorba de păcatele ce se fac din rea-voință, din rea-credință, pentru care nu se cere iertare și care nu sunt recunoscute ca păcate de către cel care le-a săvârșit. Păcatul împotriva Duhului Sfânt este păcatul împotriva evidenței. Adică toți văd că peretele acesta este alb, și totuși vine unul și susține cu toată convingerea că este negru. Acesta este păcat împotriva evidenței. Acesta nu se poate ierta pentru că vine dintr-o pervertire totală, fundamentală, ontologică, dintr-o pervertire cumplită a sufletului omenesc, aceea de a nu recunoaște evidența. Acesta nu se iartă. Și acesta, dacă este recunoscut, se iartă, pentru că toate păcatele recunoscute se iartă. De aceea primul lucru pe care trebuie să-l aibă în vedere Duhovnicul în scaunul mărturisirii și a spovedaniei este acesta: să-l facă pe cel care vine să-și spună păcatele, să le recunoască. Și să facă promisiunea că nu le va mai face. După puterea lui, să facă pe loc promisiunea, să dorească atunci să nu le mai facă. Aceasta este condiția ce duce la iertare. De aceea, după fiecare spovedanie, chiar dacă se dă un canon, chiar dacă se dă o amânare de la Sfânta Împărtășanie, păcatele se iartă. Păcatele mărturisite se iartă. Împăcarea cu Dumnezeu se produce în momentul acela, și ea depinde de înțelepciunea, de tactul, de cunoașterea, de priceperea Părintelui Duhovnic.

Fără îndoială, sunt păcate care necesită o oarecare formă de căinți și pocăință. De aceea Sfinții Părinți au stabilit canoane, care spun: pentru o anumită greșală, trebuie să se facă următoarea pocăință, oprire de la Împărtășanie, metanii, etc. I se dă penitentului un oarecare canon și acesta, în taina sufletului și a odăii lui, trebuie să facă această pocăință, pentru ca să simtă și în felul acesta iertarea lui Dumnezeu care i-a venit prin duhovnucul său. Părintele duhovnicesc trebuie să ierte, dar trebuie să fie și cu grijă ca să dea celor cu păcate mai grele o anumită penitență de executat. Să nu fie nici prea grea, să sperie, să înfrocoșeze, să nu fie nici prea ușoară, să banalizeze, așa încât să creadă omul, credinciosul respectiv că se iartă prea ușor, și că totul se iartă fără condiții. Totul se iartă, dar cu condiția îndreptării și cu o anumită condiție a ispășirii păcatului respectiv. Iată lucruri pe care trebuie să le știe, să le aplice ori să le împlinească Preotul duhovnic. Însă lucrul cel mai important pe care trebuie să-l știe duhovnicul este acela că trebuie să păstreze secretul spovedaniei. Este o obligație esențială. Părintele duhovnic care dezvăluie secretul spovedaniei trebuie depus de îndată din treapta preoției, ca nedemn de ea. Să știți că aceasta este rânduiala. Este foarte aspră dar altfel nu se poate, pentru că își pierde încrederea credincioșilor. Este o trădare a lor...

Încheiere

Așadar, acum în încheierea acestui material, trebuie să reținem, să subliniem și să conștientizăm cu toții faptul că Spovedania se face ca în fața lui Dumnezeu. Preotul duhovnic nu mai este atunci om ca toți oamenii. În scaunul spovedaniei el este ca și Dumnezeu care ascultă mărturisirea omului. El nu are dreptul prin urmare să facă uz de ceea ce au auzit urechile lui. Nu are dreptul să facă uz în fața nimănui, nici în fața altui preot, nici în fața episcopului, decât atunci când are un caz foarte grav pe care nu știe cum să-l rezolve. Atunci vine la episcop să-i ceară sfat, dar nu-i spune despre cine este vorba. Nu are voie să dezvăluie numele celui în cauză. Părintele duhovnicesc trebuie să primească numai spovedania aceluia care vine să se spovedească. Aceasta este o altă regulă importantă. Că sunt unii care vin și-i spovedesc pe alții. Pe asemenea oameni duhovnicul nu trebuie să-i spovedească. Fiecare își spovedește păcatele lui proprii, cele pe care le-a făcut el. Și, odată spuse, păcatele sunt spuse pentru totdeauna. Penitentul nu le mai spune niciodată nimănui. Odată iertate, sunt iertate pentru totdeauna și nu le mai repetă la altă spovedanie. Iar preotul, odată ce le-a auzit, nu și le mai aduce aminte. Nu le amintește nici măcar celui care i le-a spovedit odată. Acela trebuie să rămână cu convingerea că s-au iertat și s-au uitat. Să nu rămână cu vreo jenă față de preot. Părintele duhovnic nu trebuie să-și schimbe atitudinea față de cel de la care a auzit spovedania. Acela trebuie să-și mențină în fața preotului aceeași demnitate pe care a avut-o mai înainte. Să-și mențină demnitatea și în fața lumii. Preotul Duhovnic nu are voie să se prevealeze de ceea ce a auzit la spovedanie, în nici o împrejurare și sub nici o formă. Fiindcă ceea ce s-a spus la spovedanie este lucru de mare taină, este lucru de mare încredere în preot și în Dumnezeu. Preotul duhovnic nu-ți poate fi decât prieten de încredere. El îți știe secretele. Dar le știe ca pe secretele încredințate lui Dumnezeu, nu lui. De aceea Preotul duhovnic are în mâinile sale inimile credincioșilor săi. De aceea e ascultat. De aceea este iubit. El este cel care îi împacă pe credincioși cu Dumnezeu. Cine uită acest lucru despre preot înseamnă că nu știe ce este un preot. Părintele duhovnic care uită despre sine acest lucru nu este un adevărat preot. Dar cei care sunt adevărați preoți țin în mâinile lor sufletele comunității ce le-a fost dată în păstorie, mai mult decât oricine altul. Ei știu că din mâinile lor se vor cere sufletele ce le-au fost încredințate. Preotul ideal este acela care se luptă să ajungă în fața Dreptului Judecător cu întreaga lui turmă. Una pe pământ, una în ceruri... Motiv pentru care suntem chemați „să ne iertăm și să ne iubim unii pe alții, ca într-un gând să mărturisim!...”

Drd. Stelian Gombos